

DOLENJSKE NOVICE

Izhajajo 10. in 25. vsacega meseca. Cena jim je s poštnino vred za celo leto naprej 2 K, za pol leta 1 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 2 K 50 h, za Ameriko pa 3 K. — Dopise sprejema urednik, naročnino in oznanila tiskarna J. Krajec nasl. v Novem mestu.

Gospodarstvo.

Pomanjkanje krompirja v Belokrajini.

V Belokrajini je danes splošno pomanjkanje krompirja. Povsod se čujejo tožbe, da ga manjka za jed in za seme. V resnici ga nimajo ljudje za seme. Vzrok tiči v skrajno slabi letini, ki so jo imeli lansko leto pri krompirju. Suša mesca junija je pripomogla, da je nastopila krompirjeva plesen (peronospora) s tako silo, da se je krompirjevka na mah popalila. Kjer je krompir čvrsto rastel, tam je bil čez teden dni suh. Krompir je ostal zaraditega droban, nerazvit in ko je bolezen prišla na gomolje, postal je tudi črn. Vsled poznejše moče se je krompir začel z nova obraščati in na novo odganjati, ali to mu je vzelo zadnjo moč in zadnjo vrednost za seme. Dejstvo je, da Belokranjci nimajo danes krompirja za seme, ker se tak krompir ne more saditi. Ves lanski pridelek se rabi za klajo prasičem, tako da ga tudi za jed zmanjkuje. Opravičena je zaraditega skrb Belokranjcev za semenski krompir, saj daje krompir glavni živež belokranjskemu poljedelcu. Brez krompirja ni živeža! Na vsak način bo treba letos poskrbeti za drugo seme, kajti lansko seme ni za to. Ne le da ni gomolje dosti razvito, je tudi bolno. Premnogo krompirja je pa na novo izkalilo, tako da še to gomolje nima več dobrih očij. Iz takega semena ne moremo dobiti ne dobrih rastlin niti lepega krompirja. Zgodi se pa tudi lahko, da iz slabega krompirja sploh nič ne izraste, ker nam gomolje ne bo izkalilo. Kaj pa potem? Zato pa opozarjamo vse belokranjske gospodarje, da se pravočasno pobrigajo za semenski krompir.

Naročujte ga skupno in po županstvih! Belokrajina potrebuje danes morda do 100 vagonov semenskega krompirja, če hoče odvrniti nasledke lanske bolezni in si zagotoviti dobro letino.

Opozarjamo pa tudi na to, da bo treba krompir z naprej pred nastopom take bolezni varovati, kar se bo najlažje zgodilo, ako bodemo krompir škropili slično kakor škropimo trte proti peronospori. —r—

Živinoreja potrebuje skupnega dela.

V živinoreji nas čaka še mnogo dela, da pridemo do boljših uspehov. Nekaj tega dela mora prevzeti vsak posameznik. Vpeljavanje domače reje, skrbno odbiranje plemenih živali, boljše reja telet, boljše krmljenje v obče, izboljšavanje hlevov itd., vse to je stvar vsakega posameznega živinorejca.

Nekaj dela za povzdigo živinoreje je pa takega, da ga ne zmore posameznik, ampak da se ga moramo skupno lotiti. To velja za dobavo in rejo plemenjakov, naj si bo

doma izrejenih ali pa dobljenih iz drugih krajev, nadalje za napravo in vzdrževanje skupnih pašnikov itd. V takih slučajih je treba podpore in za to podporo skupnega dela, skupnega nastopanja. Tukaj ne zmore posameznik nič, celota pa vse, kar se da sploh doseči. Zato pa treba, da se za take naše potrebe, ki jih imamo v živinoreji, skupno brigamo, skupno potegujemo in da se v ta namen združujemo v živinorejske zadruge. Živinorejske zadruge bi lahko veliko dobrega storile za našo živinorejo. Lahko bi pomagale posameznikom in vsem skupaj. Zato bi se jih morali povsod oklepiti, kjerkoli se ustanové.

Živinorejske zadruge imajo pri nas mnogo hvaležnega dela. Treba pa je, da jih živinorejci vsi od kraja podpiramo in izkoriščamo. Pri nas morajo take zadruge skrbeti ne le za povzdigo živinoreje, ampak tudi za napredek naše prasičjereje. Sploh bi morale biti tako osnovane, da bi ustrezale vsem potrebam naše živinoreje. Ne po kakem kopitu, ampak po potrebah naše dežele se morajo snovati in gotovo je, da bodo napredovale in pomagale našim gospodarjem.

Največ bodo dosegle živinorejske zadruge s pomočjo podpor. Vsaka zadruga razpolaga sicer s svojim premoženjem, ki ga spravi skupaj z deleži, vendar se ravna njeno delo poglavitno tudi po podporah, ki jih dobi od države in dežele. To velja pri nas ravno tako kakor po drugih deželah. Ako delujejo v Švici razne živinorejske zadruge s tako dobrim uspehom, pripisati je to bogatim podporam, ki jih dobe od dežele. Zato pa pričakujemo tudi pri nas mnogo uspeha od združnega dela. Skupno delo nam pomaga do podpor, podpore pa do zboljšanja naše živinoreje. —r—

Politični pregled.

Kranjski deželni zbor. — Iz seje 26. januarja še omenjamo odpravo klancev na Karlovski cesti. O predlogu poslanca Matjašiča glede odprave klancev na Karlovski cesti od Suhorja preko Metlike do deželne meje ob Kolpi predlaga dr. Oražen za upravni odsek: Deželni odbor se pozivlje, da proučuje celo zadevo in stori vse potrebne korake pri c. kr. ministrstvu za javna dela, da se odpravijo v predlogu omenjeni klanci. Poslanec Košak izvaja: Ker mi je cestna proga državne ceste Novo mesto in Metlika in nje strašni klanci, po katerih sem v svoji mladosti mnogo let hodil in vozil, znana, usojam si nasvet upravnega odseka visokemu deželnemu zboru in visoki c. kr. dež. vladi za odpravo še obstoječih klancev priporočati. Cesta se je od Novega mesta do Suhorja prav dobro popravila in uravnala. Od Suhorja do Metlike pa so še prav hudi klanci, kateri ovirajo promet in so tudi zelo nevarni. Da se je pa pričelo popravljanje in preložitve klancev na omenjeni karlovski državni cesti, dovolim si trditi, da sem bil jaz morebiti prvi, ki sem to željo povedal našemu gospodu deželnemu glavarju pl. Sukljetu, ko je bil ta čas državni poslanec, da naj v državnem zboru izposluje, da se popravi državna cesta proti Metliki; on si je to zapisal in v resnici je še isto

leto izposloval 26.000 gld. za odpravo najhujšega klanca, tako imenovanega „Strmeca“ in tako se je potem vsako leto popravljaj klanec za klancem na tej cesti. Zdaj pa še ostanejo ti klanci, za katere se prosí, in jaz prav toplo priporočam visoki vladi, da poskrbi, da še letos prične s prepotrebim delom in s preložitvijo še obstoječih klancev Suhor — Metlika karlovske državne ceste. Ker s tem bo promet zelo olajšan, nevarnost odpravljena in dolenska železnica dobi večji dovoz iz Bele Krajine. Predlog še enkrat toplo priporoča poslanec Matjašič.

Dne 28. januarja je bila 22. seja. Soglasno je bil sprejet protest zoper zvišanje tarifov južne železnice; pozivlja se vlada, da vlada ne dovoli pod nikakimi pogoji zvišanja za bodoča leta. — Istotako je bil sprejet že zadnjič omenjeni nujni predlog glede proge Metlika—Karlovec, naj dunajska vlada zahteva od ogrske, da se ta drži pogodbe dne 22. novbr. 1907 ter progo gradi kot glavno železnico. — Sprejmeta se po dr. Šušteršiču predložena zakonska načrta o volivni dolžnosti za državni in deželni zbor. — Poslanec Pogačnik je poročal o proračunu deželnih dobroteljskih zavodov. Dr. Oražen in dr. Zajec izražata svoje želje na preuredbe bolnice in blaznice. Dež. odboru se dovoli kredit, da oskrbi načrte za razširjanje. — K že sprejetemu zakonu o občinskem redu in o volilnem redu predlaga dež. odbor nekatere nebitvene poprave, ki se odobré, — Pri prošnjah za uvrstitev cest se sprejme resolucija, ki naroča dež. odboru, naj predloži sistematičen pregled o uvrstitvi občinskih v okrajne in okrajnih v deželne ceste. — Zbornica pritrudi, da se naj poplača dolg za zgradbo deželnega gledišča iz l. 1892. Dovolí se za to potrebna vsota. — Rešenih je bilo mnogo prošenj, mej temi tudi deželnih dacarjev, katerih eni dobé pokojnino, drugi pa odpravnino. — Vodne zadeve so bile večinoma rešene v zmyslu prošnjikov. Glede vodovodov se bodo izplačevale deželne podpore v isti razmeri, kakor jih podpira država na podlagi odobrenih načrtov. — Prošnje: za popravo bolnišnične kapele v Ljubljani — hiralnice v Sp. Idriji — bolnice v Krškem — za zgradbo kapelice v blaznici — zdravstvenega okrožja v Rudolfovem, da prevzame deželni zaklad stroške za nagrade zdravnikom — ubogih šolskih sester v Šmihelu za izplačanje zadnje tretjine že dovoljene nagrade — se odstopijo v rešitev deželnemu odboru. O podporah za razširjenje bolnice Usmiljenih bratov v Kandiji smo že poročali. — Zdravniki primariji in ordinariji v dež. bolnici so prosili za zvišanje plač. Dr. Šušteršič naglašá, da so bile še le pred enim letom vsem deželnim uslužbenecem plače zvišane, ne gre, da bi zdaj posamni zopet zboljševali, sicer ne pridemo do konca. Deželni odbor, kateremu se zadeva izroči v proučevanje in poročanje v prihodnjem zasedanju, naj to okoliščino upošteva. — Izkoriščanje vodnih sil za deželna podjetja se sklene s posebnim zakonskim načrtom. Poslanci dr. Novak, Šolmajer, dr. Eger nasprotujejo predlogu, a dr. Krek, dr. Lampe pojasnijo postavo, ki bi bila v prid deželi in posamnikom; električna centrala ob Savi bo pospešila veliko in manjšo obrt. Vodne sile naj se priznajo kot lastnina dežele, za izkoriščanje vodnih sil naj imajo dežela in občine prednost pred državo in zasebniki. — Prošnje občin Cerklje, Čatež ob Savi in Sv. Križ za odpis trtnoušnega posojila se zavrnejo, ker se tu gre za 600.000 K. Prošnja občine Litijska za uravnavo potoka Reka in Jablanšek se odstopi dež. odboru, ki naj naprosí idrjavno podporo ter pospeši uravnavo. Dovolí se tudi deželni prispevek za uravnavo Save med Kresnicami in Ponovičami. — Dovolí se, da se na Grmu odpróda nekaj parcel za stavbišča in se nakupi gozd za kmetijsko šolo na Grmu. —

Dne 31. jan. je bila 23. seja. Znamenita je bila proračunska razprava. Poročevalec dr. Krek je označil v velikih potezah načela, po katerih naj bi se uravnale deželne potrebščine, ki zmiraj bolj naraščajo. Dežela mora skrbeti za bolnice, ceste, šolstvo, gospodarstvo. . . . Kar je v proračunu postavke za kmetijstvo so produktivne in so tudi mestom v korist, med tem ko so Ljubljani namenjene postavke za kmeta neproduktivne. Vendar jih tudi Ljubljani privoščimo. Iz naše Ljubljane bi radi napravili kulturno središče ne samo Kranjske, ne samo slovenskega naroda, ampak da bi se vedno, kadar se bodo imenovala jugoslovanska kulturna središča, imenovala tudi Ljubljana. — Liberalni govorniki se spuščajo bolj v posameznosti. Dr. Triller graja sodno upravo na Kranjskem, ki še preveč nemškutari. Grof Barbo omenja zveze Nemcev z narodno-napredno stranko. Gangl želi povišanja učiteljskih plač, in omenja idrijske potrebe. Dr. Eger zagovarja nemške sodnike in želi več cest na Kočevskem.

Poslanci S. L. S. stvarno pojasnujejo proračun. Poslanec Mandelj omenja, da je Kranjska vkljub 8,968.000 K dolgov vendar le z 9,800.000 K premoženja še aktivna. Varčuje naj se pri šol-

stvu. Čemu na Kranjskem 2 nemški gimnaziji. Kočevarjem naj da država štipendije, da lahko študirajo v Ljubljani. — Dr. Lampe pravi, da se drugim deželam godi slabše nego Kranjski. Skoro vse imajo višje doklade in več dolgov. — Dr. Šušteršič odgovarja vsem protigovornikom. Z dr. Trillerjem se strinja radi sodiščnih razmer in pravi, da morajo biti sodišča nepristranska, da ljudstvo ne zgubi vanje zaupanja, ki je pa na Kranjskem semtertje že omajano. Grof Barbo odgovarja, da je pač morala tudi njegova stranka pritrditi volivni reformi, kajti jasno je, da neznatna manjšina v deželi ne more več vladati ogromne večine. S. L. S. ima zdaj 4 glasove večine v zbornici, a zastopa 93.000 volilcev, narodno-napredna stranka le 10.000 in Nemci le 300 volilcev. Če se Barbo ogreva za dualistično ustavo, mu kliče, da je njegov konservativizem zastarel, kajti uprav dualizem bo pripeljal državo do razsula. Prihodnost naše države je v federalizmu. Naša stranka je konservativna le v verskih rečeh, v drugih pa upošteva ves novodobni razvoj tudi našega ljudstva. Dr. Krek priznava z ozirom na Barbove besede, da je bila zveza Nemcev z liberalci s stališča svobodomiselnih strank pametna, kajti stranke enotnih svetovnih naziranj morajo korakati skupaj. Z istega stališča je umljivo, da so poskušali tudi ljudstvo pridobiti za ta svoja načela. Kdor pozna naše ljudstvo, vé, da s protiklerikalizmom naprej priti ne moremo. Ožigosa one svobodomiselnice, ki so imeli zvezo z Nemci, a javno so to tajili in se tega sramovali. S. L. S. s takimi hinavskimi politikimi noče imeti ničesar opraviti ne v Ljubljani in ne na Dunaju. Vizir bodi jasen na vaši in na naši strani.

Nato se začne podrobna razprava. — Poslanec Zabret ovrže očitanje, da ima proračun preveč agraren značaj. Saj kmet pusti v mestu pri trgovcih, uradih, gostilničarjih veliko denarja. S povzdigo kmetijstva, z izboljšano živinorejo, z dobrimi cestami . . . se dvigne tudi blagostanje mest. — Dr. Lampe omenja z ozirom na postavko o podpiranju umetnosti, da se pri nas premalo stori. Treba je povzdigniti čut za umetnost. Ustanovi naj se deželni umetniški svet. Poslanec Hladnik nastopi tudi proti trditvam, češ, da dežela nič ne izda za mesta. Bolnišnice, šole in drugo, kar izda dežela posredno in neposredno za mesta, znese 74 odstotkov deželnih izdatkov. Najdražji vodovodi: Radolica, Kranj, Novo mesto, so se gradili za mesta. — Dr. Pegan opozori na zapostavljanje slovenskih pravnih avskultantov. Sprejme se resolucija proti krivičnemu ravnanju s slovenskimi pravnimi pričetniki, mej tem ko se nemškim dajejo podpore in še nagrade za učenje slovenskega jezika. — Liberalni poslanci Gangl, Turk govore proti povišku davka na pivo; Prhavec in dr. Krek zagovarjata ta davek, na kar zbornica sklene povišek od 2 na 4 K. — Dr. Šušteršič nasvetuje, naj se kakor „Dramatičnemu društvu“ deželno gledišče dá na razpolago tudi „Ljudskemu odru“. — Posl. Lavrenčič nasvetuje, naj se v obrtno-nadaljevalnih šolah pouk tako uredi, da bo mogoče vajencem se vdeleževati službe božje. Ves proračun se na to odobri. — Dr. Šušteršič, dr. Tavčar in baron Schwegel so stábili nujni predlog za nameravane železnice po Kranjskem. Dr. Šušteršič omenja, da je železniški shod začrtal potrebno železniško omrežje, katero se naj bi čem prej obistinilo. Prispeva naj k temu tudi država. Za projekte je najprej poskrbeti. Dež. odboru naj se dá 50.000 K kredita. — Posl. Kobi poroča o vodnih silah in električnih centralah, o čemur naj se deželni odbor še naprej pogaja ter svoječasnó poroča zbornici. Sklene se zgraditi za deželne urade novo poslopje v Gosposki ulici. — Dr. Lampe poroča radi nakupa gradu in posestva na Bledu. Muhr je stavil previsoko ceno. Deželni odbor se pooblasti, da sme skleniti nakup za 600.000 kron, da se tako ohrani blejsko jezero kranjski deželi. — Deželni glavar zaključí zasedanje želeč, da se proti jeseni snidemo krepki in zdravi. Proračun za l. 1910 izkazuje skupne potrebščine 4,885.786 K, skupnega pokritja 1,413.576 K, tako da je 3,472.210 K primanjkljaja, ki se pokrije s 40 odstotno deželno doklado na neposredne državne davke (1,520.000 K) s 40 odstotno deželno doklado na državno vžitnino (480.000 K), z naklado na pivo pri izmeri 2 K za celo leto (250.000 K), pri povišku za 2 K od 1. aprila 1900 (180.000 K), skupaj torej 430.000 K. Končni nepokriti primanjkljaj, ki znaša 1,042.216 K, se pokrije po kreditni operaciji, v kolikor bi se ne pokríl z doslej še ne določenim državnim prispevkom iz naslova izboljšanja deželnih financ iz državnih sredstev.

Češki in štajerski deželni zbor sta bila pustne dni odgodena radi obstrukcije. V prvem so obstruirali Nemci, v drugem pa Slovenci. Prvi brez utemeljenega vzroka, ker uživajo v svoji deželi vse ustavne pravice; drugi so se le v silobranu poprijeli tega orožja, da odvrnejo od svojega naroda preteče krivice. Pregovor pravi: „Če isto naredita dva — obema enako ne velja.“

Tako se nemški listi zgražajo nad slovensko obstrukcijo, a o nemški molé, ali jo celo odobravajo. Po pravici so Čehi v praški zbornici klicali Nemcem, zahtevajočim obravnavo o narodni avtonomiji: Zakaj pa ob enem istega ne zahtevate i za štajerske Slovence. Poslanci S. K. Z. v štajerskem zboru so po zaključanju zbora v posebni okrožnici svojim volilcem pojasnili svoj nastop. Dne 13. febr. pa so po vsem slovenskem Štajerju zborovali v 23. shodih ter obilno zbranim volilcem razložili, zakaj so obstruirali, ker so hoteli zabraniti krivice, ki so jih nemški nacionalci hoteli zadati slovenskemu prebivalstvu. Volilci so povsod navdušeno pritrjevali svojim poslanecem proseč jih, naj vstrajajo v tem boju. Po vsem slovenskem Štajerju odmeva klic po samopopravi in „proč od Gradca!“

Goriški deželni zbor je rešil nebroj predmetov in prošenj. Važen je predlog o ustanovitvi laškega in slovenskega vseučilišča, ki naj ju vlada ob enem osnuje. Predlog so glasno sprejet.

V koroškem dež. zboru imajo Slovenci samo dva poslanca. Grafenauerja in Ellersdorferja. Oba povzdigujeja neustrašeno glas za teptane svoje rojake. „Tajcnacionalci“ so zvarili zakon o dež. kulturnem svetu, v katerem pa Slovence zopet ne pripoznajo nobene pravice. Grafenauer opozarja Nemce, da imajo v jezikovno mešanih deželah n. pr. na Češkem, Moravskem, Tirolskem, narodne sekcije, zakaj bi se na Koroškem ne upejala slovenska sekcija? — Dne 10. febr. se je zbralo v Celovcu obilno slovenskih županov, zastopnikov posojilnic in drugih rodoljubov, ki zahtevajo dva oddelka dež. kulturnega sveta — slovenskega in nemškega, ter protestirajo proti nakani, da bi se z dež. k. svetom uničila gospodarska samostojnost koroških Slovencev.

Državni zbor se je včeraj sošel. Najvažniši dogodek je padeč nemškega ministra-rojaka dr. Schreinerja. Bil je res le izvršitelj neopravičenih zahtev nemških strank in je s tem mnogo krivic prizadel Slovanom. A „Slov. Enota“ se najbrž z odslovljenjem samo tega ministra ne bo zadovoljila, morali bodo oditi tudi Hohenburger, Wrba, Stürgkh; oziroma sistem se mora spremeniti. Tega se je nadejati, ker se tudi Poljaki bolj nagibljejo k „Enoti“. — Volili so še dva podpredsednika Rusina in Italijana tako, da so vse večje stranke zastopane v predsedstvu. Poslanec in dunajski župan Lueger je smrtno zbolel.

Na Ogrskem si je min. predsednik Khuen osnoval novo narodno delavno stranko. Sodi se, da so Mažari spremembo jako pretkano uprizarili, da si čem bolj utrdijo mažarsko stališče.

Novi ban hrvatski hoče izvesti volilno reformo, ki bo sicer število volivcev pomnožila, a premoč baje izročila pravoslavnim, katoliški Hrvat bo potisnjen v ozadje. —

Bosanska ustava je slovesno razglašena 20. febr.

Na Grškem vladajo velike zmešnjave; odločuje vojaška liga. Kralj nima skoro nobene moči in narbrž odstopi z vso kraljevsko družino. Zato je tudi **Turčija** bolj pozorna, utrjuje Solun, in hoče obračunati z Grško.

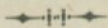
Angleški novi parlament je bil 22. febr. otvorjen s prestolnim govorom.

Rusija se oborožuje na svoji zahodni meji. Nedavno je dospela v Peterburg francoska deputacija, ki je bila navdušeno sprejeta. Pravijo, da se **Francija** zelo približuje Rusiji.

Predsednik nemškega državnega zbora grof Stolberg je nenadoma umrl.

Egiptovskega ministrskega predsednika je neki lekarnar v Kairi z revolverjem ustrelil.

Maroškemu sultanu v Fez je Francija poslala ultimatum, da tekem 48. ur sprejme pariške dogovore.

Zabavi in pouku.

Dvojna žrtev alkohola.

Po resnični dogodbi napisal J. Fernus.

(Konec.)

Minuli so že štirje dolgi meseci, odkar je legel France. Cela večnost so se mu zdeli; kako težko je prestajal te brezkončne noči, ne da bi zatisnil očesa; kako neznosno mu je bilo podnevi, ko je bil sam, dočim so drugi delali po poljih, senožetih, logih. In sedaj že gre na jesen. Listje rumeni po drevju, ptice selivke se poslavljajo od gostoljubnih krajev, strupena slana mori zadnje cvetje. Vsa narava takorekoč umira, in s sabo rada jemlje slabotne, posebno pa jetične ljudi. E, jesensko megleno vreme

jih veliko spravi! In France je to predobro vedel, večkrat je to že slišal praviti, večkrat videl se uresničiti. In sedaj si to šepetajo ljudje, ki ga obiskujejo, in to šepetanje, dasi je ne sliši, je vendar razume, velja njemu. In tedaj strepeče, se zamisli, zona ga obide videčega pred sabo, ne daleč, neizogibno smrt. V gotovih hipih, ko ga mučijo bolečine v prsih, celó po njej zahrepeni, si jo zaželi kmalu — njo edino rešnico. Pa kako tudi ne? Njegovo telo je le še kost in koža. Na nekaterih delih, na kojih mora večinoma ležati, naredile so se mu skeleče rane. Zato je čemerem, nestrpen, čuden. Zdi se nadležen že sam sebi, koliko bolj še drugim! — Med boleznijo je večkrat prejemal nadzemsko zdravilo: svete zakramente. Tako je bil pripravljen vsak čas stopiti pred sodni stol, oditi v boljše življenje. In res mu ni bilo treba predolgo čakati tega. Bilo je nekega dne, ko je bil nenavadno dobre volje in zgovoren. Pa tudi slast do jedi je čutil. Zato si je zaželel juhe. A med časom, ko je šla skrbna mati po njo, se je vtihopatila bela žena k njegovi postelji ter podala Francetu smrtni poljub. Ko se je mati povrnila z juho, ležal je nepremičen, top — bil je mrtev . . .

Tugoval je oče, jokala mati, ihtela nesrečna Barbika, mlajši bratci in sestrice so nemo zrli ta prizor. Zvon je zapel tužno pesem. France je ležal s sklenjenimi rokami na mrtvaškem odru. Spredej je stala mala mizica, pogrnjena z belim prtom, na nji dva kroznika z blagoslovljeno vodo, po dve oljčni vejici sta bili na vsakem.

Prišel je večer. Prikorakali so fantje, prihitela dekleta, sivolasi možje in sključene ženice so prišli kropit pokojnika. Opravivši navadno pobožnost ter pokropivši ga, sedli so po vrsti na klopi v sobi razstavljene. In začel se je pogovor kakor je navada: o vremenu, o letini in enakem vsakdanjem; naposled so jeli govoriti o ranjem ležečem med njimi. Vsak ga je hvalil, kako dober mladenič je bil, nihče grajal, se nanj jezil . . .

Ko so se že pozno pripravili na odhod, so se poslavljali fantje od umrlega tovariša. Njegov posebni prijatelj ga je prijel za voščeno mrzlo roko rekoč: „Z Bogom, prijatelj, z Bogom, moj France, na svidenje nad zvezdami!“ Vse je v dno srca ganil ta prizor. Jok je posilil ženske, moškim je zaprlo besedo. Vstali so, voščili lahko noč, in soba se je izpraznila.

Drugi dan je bil pogreb. Dekleta so prinesla dva venca, spletila so ju iz bršljana, zimzelena in družega zelenja, cvetic ni bilo več moč dobiti vsled pozne jeseni. Mizar je napravil tovarišu mizarju lepo belo okrašeno krsto. Pogrebci fantje so vzeli prijatelja z mrtvaškega odra ter ga položili vanjo. Duhovnik je pomolil, blagoslovil pokojnika; in krsta se je zakrila, in v srce prodirajoči zamolkli udarci kladiva so zadoneli, ko so zabijali žeblje. Ob njihovih zvokih se je začelo ihtenje, se je čul krčevit jok. Nato so solzni fantje dvignili krsto na ramena, odnesli jo iz žalujoče domače hiše, in mrtvaški sprevod se je začel pomikati proti cerkvi med milotožnim petjem zvonov, s kojim se je družila vroča molitev spremljevalcev za dušo pokojnikovo.

Dospesvi v cerkev se opravijo običajni pogrebni obredi, ki se zaključijo z blagoslovom mrliča. In zopet vzamejo pogrebci rakev, in sprevod jo zavije na pokopališče, kjer že zeva črna jama po svoji žrtvi. Svečenik pomoli zadnje zadušnice, pogrebci spusté krsto v grob. Votlo zadoni, ko vrže duhoven trikrat z lopato prsti na rakev in tako dá znamenje za pokop. In ko zgrmijo potem težke grude zemlje na krsto, ko zvonovi tužno zabrnijo v linah, ko se zasolzi slednje oko, vse presune pretresljivi v srce prodirajoči vsklik: „Moj France, moj France!“ Bila je Barbika. Ni se mogla več premagati, preveč je občutila bridko izgubo svoje najslajše nade, in ko se ji je izvil ta tugepolni glas iz njenega grla, ta nezadržljivi odmev njene nepopisne srčne boli, je omahnila ter padla nezavestna na tla. Priskočile so ženske, jo vzdignile, močile ji čelo, senca, prsi, in polagoma se je zopet zavedla. Ko jo prenesó domov, grejo po zdravnika. Napadla jo je huda mrzlica, začelo se ji je blesti. Zdravnik je spoznal resen položaj bolnice, zmajeval z glavo in priporočil, naj pokličejo duhovnika. Ko je ta prišel, je dekle ležalo v omedlevici, zato ji je podal le sv. poslednje olje. Pod večer se je zopet zavedla. „Umrjem, grem k Francetu!“ je šepnila komaj slišno, komaj razumljivo. Ponoči ji je postajalo bolj in bolj slabo in že proti jutru je odnesel angeľ miru njeno koprnečo dušo k Bogu, kjer se je s Francetom združila na večno. A njeno deviško telo so pokopali poleg Franceta, in tako sta se združili v grobu dve ljubeči se bitji.

In kaj je bilo povod ali bolje rečeno vzrok vsemu temu? Trinog alkohol je bil kriv obema prezgodnje smrti. France je bil sicer pošten, vzoren mladenič do zadnjega; in tudi pri vojaškem

naboru se ni vpiljanil, pač pa so njegovi večinoma pijani tovariši zagrešili, da se je peljal z njimi ponoči domov, kjer se je pone srečil in si nakopal sebi in ravno tako vzgledni izvoljenki pre zgodnjo smrt. In žal, da nista bila ne prva, ne zadnja!

Dopisi.

Iz Šent Jerneja. — Znana je prislovica: „Človek obrača, Bog pa obrne.“ Tako nekako je piscu prišlo na misel, ko je bral, da pride naš kaplan, č. g. Leopold Kolbezen, namesto v Prečno v Mirnopeč za administratorja. — V nedeljo, dne 13. febr. se je pri popoldanski službi božji ganljivo in kratkih jedrnatih besedah poslovil od verne množice. Potem pa je prišel posloviti se kot tajnik v izobraževalnem društvu. Nagovoril ga je predsednik Janez Saje, nadučitelj v pokoju, ter se v svojem in vseh udov tega društva imenu primerno zahvalil za izvrstna predavanja, podpore in naklonjenost temu društvu. Spregovoril je g. Leopold nekoliko bodrilnih besed obilno zbranim društvenikom, na kar so tamburaši, 12 na številu, prav krepko udarili, in več komadov zaigrali za slovo. Srečo voščec gospodu v novi službi so se vsi ginjeni ločili.

Dne 15. febr. se je v spremstvu č. g. župnika in par drugih gospodov odpeljal. Z nove šole so posebno otroci še pozdravljali odhajajočega g. kateheta. Srečno smo dospeli v Mirnopeč, ogle dali si cerkev, ki res upije po prezidavi . . . ali bolje po novi naslednici . . . stisnili smo si še enkrat roke v slovo želeč gosp. Leopoldu obilnega blagoslova Božjega ter se vrnili proti doma. Mej potjo pa smo privzeli novega č. g. kapelana v svojo sredo, kateremu želimo zadovoljnost v naši obširni župniji. — V čast Št. Jernejcem se mora priznati, da svoje duhovnike pri sprejemu in slovesu spoštljivo počaste. — Domov pridši izvem, da leži na mrtvaškem odru Franc Homan, posestnik, gostilničar in bivši usnjar, ki je bolehal že več časa. Vse je čislalo blagega moža! N. p. v. m.!

Mirna. — V gasilnem društvu se je nekaj vnelo. Nastal je razpor. Odborniki so se uprli načelniku Ivanu Bulcu, ki je precej drago zidal društveni dom. Oddal je delo mojstrom, pa vseeno še okoli 1800 K naračunal vrh plačila. V njegovem računu se vrsté med izdatki „malca“ in „likof“ zelo pogosto. Kako previdno je Bulc zidal gasilni dom, kaže dejstvo, da je po letu vzel kar vse zidarje od „doma“, da so mu mrvo zmetavali. Kako je z neko smreko, kojo je dobil za „dom“ prav po ceni, pa jo zaračunal prav mastno gasilnemu društvu, to so mu odborniki že povedali pri obnem zboru.

Mirna. — V nedeljo 6. febr. je krajni šolski svet na Mirni izvolil g. Martina Kolenca, gostilničarja na Mirni za predsednika; g. Antona Šolarja iz Trbinca pa za namestnika. C. kr. okrajni šolski svet v Novem mestu pa je imenoval istega M. Kolenca za krajnega šolskega nadzornika. — Poročil se je 20. januarja Mirnski organist g. Martin Seher z gspdč. Kati Klančnik iz Št. Janža v Rožni dolini. Pri poroki ni bilo nič manj kot pet cerkvenikov navzočih. Bilo srečno! — Poročil se je 3. t. m. v Ljubljani v nunski cerkvi g. Anton Kolenec, tovarnar na Mirni, z gospico Marico Fischer iz Gornjegagrada na Štajerskem. Obilo sreče! G. Anton Kolenec je bil svoječasno vodja tamburašev tukajšnjega izobr. društva.

Krško. — Železniški odbori za transverzalko so imeli v petek 18. t. m. tu v prostorih Gregoriča obilno obiskan shod. Dopoldne se je osnoval v smislu sklepa velikega železn. shoda v Ljubljani z dne 24. januarja t. l. lokalni železniški odbor za progo po Kranjskem od Brežic (Krškega) do Žužemberka. Udeležilo se je te seje mnogo interesentov in pa župani skoraj vseh občin ob tej bodoči progí. Po daljši debati, katero je vodil drž. posl. dr. Hočevar kot sklicatelj shoda, je bilo v lokalni železn. odbor omenjene kranjske proge izvoljenih 12 članov, in sicer župani: gg. Iv. Vehovec iz Žužemberka, Jos. Ogoreutz iz Rudolfovega, Jos. Zurec iz Kandije, Fr. Novoselec iz Št. Jerneja, L. Bučar iz Kostanjevice, Fr. Kerin iz Sv. Križa, J. Marinček iz Cerkeļ, obč. svetovalec Fr. Majzelj iz Belecerkve in dr. Romih iz Krškega, deželna poslanca Fr. Višnikar in grof Margheri, ter drž. poslanec dr. Hočevar. Ta odbor je potem na predlog g. dr. Romiha izvolil za načelnika in ob enem za delegata v centralni železn. odbor kranjski drž. poslanca dr. Hočevarja. O podrobnostih glede proge same se v tej seji ni še razpravljalo. To in vprašanje financiranja za izdelavo projektov itd. bo delo izvoljenega odbora, v ka-

terem so izkušeni, za kraj vneti marljivi možje, ki bodo gotovo vse storili, kar se bo v doseg železnice in v korist posameznih krajev sploh storiti dalo. Upajmo da ta odbor ne bo spal, ampak sveže in krepko delal, da se vendar končno uresničijo iskrene želje od sveta zdaj oddaljenih krajev naše lepe Dolenjske po železnici. Popoldne pa so na shod došli tudi interesentje iz Spodnje Štajerske. Prišli so med drugimi gg. dež. glavarja namestnik dr. Jankovič iz Rogateca, drž. in dež. poslanca dr. Benkovič in dr. Korošec, dr. Barle, notar v Kozjem, g. dekan kozjanske dekanije in mnogo drugih gospodov, ki so že člani takozvanega slov. odbora, ki se je bil ustanovil dne 8. oktobra 1909 v Brežicah.

V tej skupni seji, kateri je predsedoval dr. Hočevar kot načelnik kranjskega lokaln. železn. odbora, se je po dolgi živahni debati, v katero so posegli predvsem gg. dr. Benkovič, dr. Jankovič, L. Bučar, F. Rupar in drugi končno sklenilo, da preneha vsled sklepov ljubljanskega shoda dosedanji, dne 8. oktobra m. l. ustanovljeni štajersko-kranjski odbor, da se mesto tega postavi, kakor danes dopoldne za kranjsko progo, tudi posebni novi lokalni žel. odbor za štajersko, da dela vsak odbor za se in le za skupne točke ob Savi oba odbora sporazumno, in slednjič da naj bodoča proga prestopi Savo iz Štajerske na Kranjsko na kakem primernem prostoru med Brežicami in Krškem. Izreklo se je tudi pripravljenje, da se stopi v stik s starim brežiškim železn. odborom, s katerim se lahko glede enakih delov proge skupno postopa, glede varijant, ki se posebno tičejo vprašanja kolodvorov pri Brežicah, pa vsak za se.

Interesantno je bilo, kako sta gg. Rupar in Bučar zagovarjala stališče, da naj se dela skupno s starim brežiškim železn. odborom. Gg. dr. Benkovič, zlasti pa dr. Jankovič sta ožigosala enostransko postopanje starega odbora, ki je delal samo za lokalno korist Brežic, prezrl pa slovenske okraje in zlasti po Štajerskem ni sprejel merodajnih slovenskih faktorjev v svoj odbor. „Na slovenskih tleh“, tako je ob navdušenem ploskanju navzočih klical g. dr. Jankovič, „je pa vendar še in mora biti Slovenec gospodar.“ Štajerski interesentje so se potem tudi konstituirali v svoj lokalni železn. odbor, v katerem so isti člani, kakor so bili dne 8. oktobra m. l. v ustanovljenem odboru. Sedaj pa oba odbora, le z vnemo in enerzijo na delo, ker samo z delom je doseči uspeh, t. j. železnico, ki je tako za Spodnji Štajer kakor za Dolenjsko velikanskega gospodarskega pomena!

Iz Soteske. — V nedeljo 13. svečana je imelo tukajšnje izobraževalno društvo redni občni zbor. V odbor za leto 1910 je bil izvoljen predsednikom: poslovodja Ivan Vertačnik, podpredsednikom: domači g. župnik, tajnikom: mladenič Fr. Bukovec, tajn. namest.: M. Repar, blagajnikom: Fr. Korče, blag. namest.: posestnik Jožef Aš, knjižničarjem: Vid Makovec. — Društvo je imelo okrog 50 članov. Predavanj je bilo 15 in sicer je govoril ob ustanovitvi prejšnji g. kaplan topliški Fr. Kerhne o namenu izobr. društev, J. Muhič o abstinenci, druge govore pa je imel Ivan Vertačnik o gospodarskih stvareh, največ o vinogradništvu in kletarstvu. Poleg tega je bil v društvu vsak torek in petek večerni poduk, katerega je vodil g. župnik in katerega se je udeleževalo redno 15 članov. — Za 1. 1910 je priglašeni že 17 predavanj in sicer največ gospodarske vsebine.

Sodražica. — Izobraževalno in pevsko društvo „Glas“ je priredilo predpustno nedeljo veseloigro „Rdeči nosovi“ in „pri gospódi“. Ako se lahko pohvalno izrazimo o igralcih in o dobro izurjenem pevskem zboru, velja to v podyojeni meri o igralkah, ki so nastopile v igri „pri gospódi“. — Čim krajši so igre, tem lažje jih navadno ljudstvo razume.

Dunaj. Dne 10. februarja je umrl na Dunaju Franc Medved, uradnik c. k. zaloge šolskih knjig v 75. letu svoje starosti. Pokojnik je bil rojen Kandijanec iz znane Medvedove hiše ob bivši metliški cesti. V mladosti se je izučil kolarstva pri znani novomeški kolarski tvrčki Kutil; zatem je služil mnogo let pri vojakih-topničarjih; potem je otvoril gostilno v svoji rojstni hiši, a ker mu ondi ni bila sreča posebno mila, podal se je v Gradec in slednjič na Dunaj, kjer je bil po naklonjenosti blagorod. g. deželnega glavarja Franca pl. Šukljeja, dasi že zelo v letih, sprejet v uradništvu c. k. zaloge šolskih knjig. V tej službi je preživel svojih zadnjih 15 let, in bi bil v njej še dalje vstrajal, da mu ni hudo prehlajenje končalo niti življenja. Često se je spominjal svoje mile domovine in najrajše se pogovarjal o starem Novem Mestu. N. v m. p.!

Domače novice.

Cenjenim naročnikom, kateri do 5. številke niso ali plačali ali pa naročila ponovili, ustavimo s 5. številko dopošiljanje lista.

Upravništvo.

Novoimenovani pomožni škof dunajski ekscelencija dr. Nagl je imenovan naslovnim nadškofom v Tirus-u. V kratkem se preseli na Dunaj.

K zadnji notici „s pošte“ se nas je iz merodajne strani opozorilo, da se pravilni naslov glasi: „G. Teodor Vidic, c. kr. višji poštni upravitelj“ — ne pa „nadupravnik“, kakor smo posneli po drugih časnikih.

Obisk. Preč. p. Leitner, provincijal usmiljenih bratov si je dne 18. febr. ogledal v Kandiji novo električno razsvetljavo in Röntgenov aparat. Dne 3. marca pa odpotuje iz Trsta na vizitacijo v Sv. deželo, kjer ima red svoje bolnišnice. To je že njegovo 9. potovanje v svete kraje.

25 letnico tiskarstva obhajal je dne 22. februarja gosp. Urban Horvat, voditelj tvrdke J. Krajec nasl. v Novem mestu. Vstopil je 22. feb. 1885 kot tiskarski vajenec v tiskarni g. J. Krajca v Novem mestu, ter se z vso vnemo poprijel učenja. Kasneje delal je v Ljubljani in drugod, ter se po svoji marljivosti do dobra vsopolnil v svoji stroki. Ko je Katoliško tisk. društvo l. 1901 kupilo tiskarno od gosp. J. Krajca v Novem mestu, poverilo mu je mesto voditelja celega podjetja. Uslužbenci tvrdke so mu vsled tega, ker ga zelo čislajo kot dobrega in skrbnega gospodarja, napravili malo presenečenje. Okrasili so mu pisarno in tiskarske prostore, ter slavlencu zjutraj v zbranih besedah častitali k 25 letnici, ter se zahvalili za očetovsko skrb in naklonjenost, katero goji za nje, z željo da bi zdrav na duhu in telesu praznoval tudi svojo 50 letnico. Nato se jim je slavljenec v ginljivih besedah zahvalil za častitke, ter jih vzpodbujal k nadaljnjemu zvestemu izpolnjevanju njih dolžnosti v prosep celega podjetja. Slavljenec prejel je mnogo častitk kar je dokaz, da je res spoštovan in priljubljen pri vseh. Mi mu pa želimo naj ga Bog ohrani pri zdravju in sreči še mnogo mnogo let!

Osebnosti. Zdravstveni koncipist dr. Jos. Skočir je prideljen okrajnemu glavarstvu v Črnomlju. — Dr. Mauring, župnik na Igu, je na lastno prošnjo upokojen. — V Žužemberku je nastavljen za kapelana g. Rih. Zajc, ker g. Ant. Erjavec radi boleznii izstopi v začasni pokoj.

Nova gimnazija v Novem mestu se bo gradila letošnjo spomlad. Podrobni načrti in proračuni so že izdelani in se bodo te dni v končno odobrenje predložili naučnemu ministerstvu. Bil je že skrajni čas, sicer bi se znalo zgoditi kakor s gospodarsko-sodnijskim poslopjem v Kranjski gori ali pa bi se primerila kaka „navzdoljna vožnja“ z dijaki in profesorji vred na obisk v prvo nadstropje ali celo v pritličje. Kdo prevzame odgovornost?

Na tuk. gimnaziji je bil uspeh prvega polletja jako ugoden, ker je med 292 dijaki dobilo drugi red le 58 dijakov. Nepovoljen uspeh je bil le v 3. in 4. razredu, kjer je tretjina slabo izdelala.

Lovski spomenik za presvetlega cesarja v Išlo bodo postavili lovci v proslavo njegove 80letnice, ki bo 18. avgusta 1910. Poseben odbor, čegar pokrovitelj je nadvojvoda Franc Salvator, nabira prispevke po vsem cesarstvu. Imena darovalcev bodo natisnjena v posebni knjigi, ki se isti dan izroči presvetlemu cesarju. Odbor posluje: Wien I Kärntnerstrasse 36, kamor se naj pošiljajo prispevki.

Predavanje. — Dne 20. t. m. je predaval v tukajšnjem Rok. domu g. dr. prof. V. Šarabon o vulkanizmu. Otvoril je serijo predavanj, ki se bodo vršila ob nedeljah v tukajšnjem Rok. domu. Predavanje je bilo znanstveno in zanimivo. Povedal nam je g. predavatelj, kakšna je naša zemlja, kako nastanejo vulkani; peljal nas je v duhu širom naše zemlje in podal slike katastrof, ki so zadele prebivalce vsled izbruhov različnih ognjenikov. Poslušalci so sledili predavanju z vidnim veseljem. — Čudimo pa se, da je bila udeležba tako pičla! Ali res nimamo Dolenjci smisla za kaj znanstvenega, plemenitega? Poglejmo le Gorenjsko in Notranjsko! Kjer je kako predavanje, so dvorane polne; a pri nas? — Pokažimo tudi mi, da nam je mar izobrazba v vseh strokah! — Prihodnje predavanje je v nedeljo 27. t. m. ob 11. uri dop. — Predava P. Pavel Potočnik: „Posledice čitanja slabih knjig.“ (Naznanite nam ob pravem času, pa bomo radi hodili poslušat takšna zanimiva predavanja. Op. stavca.)

Ženski bolnici v Novem mestu je deželni zbor v seji 31. januarja za pokritje primanjkljaja pri zgradbi in opremi dovolil 5400 K.

Meščanska garda bode prezidala staro strelišče ob Krki ter vpejala strelne vaje, katerih se bodo lahko proti odškodnini vdeleževali tudi nedruštveniki.

Obrtne zadeve. Trgovsko-obrtna zbornica v Ljubljani je dne 18. febr. izvolila prisedstvo in sicer za predsednika J. Lenarčiča, za podpredsednika pa Ivana Kregarja soglasno, ker sta obe stranki enako močni. Visti seji je zbornica dovolila tukajšnji obrtno-nadaljevalni šoli za trgovski tečaj 100 kron.

Nabori na Dolenjskem. Dne 1. in 2. marca nabor v Višnji gori za istoimenski okraj. Dne 4., 5. in 7. marca nabor v Litiji. Dne 15. marca nabor v Radečah. Dne 17. 18. marca nabor v Krškem. Dne 21. marca nabor v Mokronogu. Dne 23. in 29. marca nabor v Kostanjevici. Dne 30., 31. marca in 1. aprila nabor v Rudolfovem. Dne 2. aprila nabor v Žužemberku. Dne 5. aprila nabor v Trebnjem. Dne 7. aprila nabor v Metliki. Dne 9. aprila nabor v Črnomlju. Dne 11. in 12. aprila nabor v Kočevju. Dne 14. in 15. aprila nabor v Ribnici. Dne 16. aprila nabor v Velikih Laščah za istoimenski okraj.

Iz seje deželnega šolskega sveta. Za nadučitelja v Ambrusu se imenuje Henrik Lobe, v Velikem Trnu Karol Rostohar, za učitelja na Reki se imenuje Tit Grčar, na Studencu Gabr. Grilc, v Veliki Dolini Ivanuš Valentin, v Šenčurju pod Kumom Katarina Miglič, nadučitelj Franc Pirc se prestavi iz Štrekljevca v Knežak učitelj Janez Riglar iz Strug v Semič. V štirirazrednice se razširijo šole v Šmarju, na Raki in v Velikih Laščah. Sklene se, da se ustanovi mesto dvorazrednice na Muļjavi enorazrednica v Polju, če temu novemu sklepu pritrdi ministrstvo.

Andrej Hofer. V nedeljo 20. februarja je preteklo sto let, kar je Tirolski junak Andrej Hofer (rojen 22. novembra 1767.) bil v Mantui ustreljen. Sto let je od tedaj preteklo, a ime Sandwirt-a iz Pasajske doline se sveti v svetovni zgodovini kot svitla zvezda. Njegovi junaški čini za domovino in njegova smrt so v svetem spominu ne samo za Tirolce, ampak tudi za poštenjake in rodoljube vseh narodov občudovanja vredni vzgledi požrtvovalne ljubezni do domovine in neomahljive zvestobe do cesarja. Kakor pri Grkih Leonida tako slovi v Avstrijski zgodovini Andrej Hofer, mladini lep vzgled vzornega katoličana in zvestega Avstrijca. Slava takemu junaku blag mu bodi spomin!

Društvo „Pravnik“ v Ljubljani je v XV. zvezku izdalo sedmo knjižico svoje Poljudne pravne knjižnice. Kakor njene prednice, tako tudi ta knjiga prinaša predpise, ki so važni vsakomur, namreč: I. Županstvom izročena sodna opravila v zapuščinskih in varstvenih stvareh. II. Javne dražbe zemljišč in premičnin, ki se vrše kaj pogosto pri nas. III. Odstotek za uboge pri javnih dražbah. — Poučna knjižica stane samo 40 h in se dobiva po knjigarnah. Isto društvo izda že meseca marca t. l. obširno knjigo „o nespornem sodstvu“, v kateri so vsi predpisi o notarstvu, o zapuščinskih in varstvenih stvareh, o denarju in drugih stvareh, ki se hranijo pri sodiščih ter sploh o vsem, kar je s tem v zvezi. Knjiga bo imela čez 600 strani ter bo veljala v platno vezana 7 K, predplačniki pa jo dobe za 5 K 26 h, če ta znesek pošljejo do 15. marca t. l. naravnost društvu „Pravnik“ v Ljubljano.

Gospodarske drobtine.

— Trtni les za krmo. Zmlet enoletni trtni les (lesni zdrob) je tečna in redilna hrana za živino, ker ima skoraj dve tretini redilne moči dobrega sena. Da se tudi pri nas vpelje krmjenje živine z lesnim zdrobom, je c. k. kmetijsko ministerstvo brezplačno postavilo 12 strojev za mletje trtnega lesa, katerih se lahko vinogradniki proti majhni odškodnini poslužujejo. Ti stroji so postavljeni: a) v Krškem glavarstvu: 1. pri graščini grofa Barba na Dobu pri Št. Rupertu (parna gonilna moč). 2. pri A. Kovačiču v Krški vasi štev. 36, občina Cerklje (vodna moč), 3. pri J. Pungerčarju v Raduleh št. 19, obč. Bučka (vodna moč), 4. pri J. Kušlanu v Št. Jerneju, občina Št. Jernej (vodna moč); — b) v novomeškem glavarstvu: 5. pri kmetijski šoli na Grmu (živalska gonilna moč), 6. pri Flor. Zorku v Družinski vasi, obč. Bela cerkev (vodna moč); c) v črnomeljskem glavarstvu: 7. pri A. Rajmarju za vinarsko zadrugo v Metliki (živalska gonilna moč); 8. pri J. Sušteršiču v Semiču (živalska gonilna moč), 9. pri J. Klobučar v Dobilčah (živalska gonilna moč); d) v postojnskem glavarstvu: 10. pri J. Kopatinu v Št. Vidu pri Vipavi (vodna gonilna moč), 11. pri županstvu v Budanjah (živalska gonilna moč), 12. pri L. Deklevi v Bujah, obč. Košana (vodna gonilna moč). Zdaj, ko se je režnja v vinogradih že pričela, opozarjam gos-

podarje, da naj ne mečejo trtnega rezja (reznine) stran, ampak naj jo skušajo zmleto pokrmiti. Na ta način prihranijo na drugi krmi in pridelajo večjo množino gnoja, ki je zlasti za vinograde zelo dober.

B. Skalicky.

— **Občni zbor kmetijske podružnice v Novem mestu** bo v ponedeljek dne 28. februarja ob 2. popoldne z običajnim dnevnim redom in z volitvijo novega odbora. Opozarjamo na to še enkrat vse p. n. člane in jih vabimo k obilni udeležbi. Občni zbor se vrši v društvenem prostoru, v hiši g. Jakšeta v Novem mestu.

— **Živinorejski in mlekarski tečaj na Grmu**, ki se je vršil 22. in 23. t. m., je bil prav dobro obiskan. Udeležilo se ga je redno 45 oseb, 30 gospodarjev in kmetskih mladenčev in 15 kmetskih deklet in gospodinj. Udeležniki so bili iz novomeške okolice, pa tudi iz drugih krajev Dolenjske, iz Gorenjske in Notranjske. Tečaj je vodil ravnatelj Rohrman.

— **Kmetijski tečaj v Št. Vidu pri Zatičini**, ki se priredi 6., 7. in 8. marca, ima sledeča predavanja na sporedu. V nedeljo 6. marca od 3. do 5. popoldne: Gnoj, gnojenje in pridelovanje krme (ravnatelj Rohrman); v ponedeljek 7. marca od 9. do 12. dopoldne: Kmetijsko združništvo (tajnik Zadrúžne zveze Kralj); od 2. do 5. popoldne: Živinoreja (g. deželni živinorejski in mlekarski nadzornik Legvart); v torek dne 8. marca od 9. do 12. dopoldne: Gospodinjstvo (dež. živ. in mlek. nadzornik Legvart); od 3. do 5. popoldne: Sadjarstvo (c. kr. kletarski nadzornik Gombač).

Kranjski „cviček“ škodljiv! Pod tem napisom je prinesla „Sloga“ (prej „Novi Slov. Štajerc“), list, ki se urejuje in izdaja v Ljubljani, sledečo notico, katero tu dobesedno navajamo, ker nam kaže, kako žalostne posledice ima lahko nepremišljena in nezmisljena kritika o našem cvičku, kakor jo je bilo čitati v „Slov. Narodu“. Dotična notica se glasi: V „Slov. Narodu“ je bil obsežen članek, v katerem se je trdilo, da je kranjsko rudeče vino, ki je zelo kislo, nezdravo in povzroča celo raka. Ne vemo, koliko je na tem resnice, sigurno pa smo prepričani, da ne bo pil nikdar več z veseljem cvička, ako si je poskusil naša boljša haloška in ljutomerska, deloma tudi pohorska vina. Ne pojejo zastoj naši rojaki: Vince je prav sladko — teče kakor maslo, — maslo, oj maslo — z dežele Štajerske! Tako „Sloga“! To je pri celi tej stvari še dobro, da ne najde nezmisljen napad na naš cviček po drugih listih nič odmeva in da se nepremišljena kritika v „Slov. Narodu“ sploh obsoja. Sicer se pa vidi, kako hitro in kako radi se okoriščajo vinski interesi in konkurenti takih notic in naj so še tako bedasta!

Mešano umetno gnojilo za vinograde. C. kr. kmetijska družba bo imela odslej v zalogi in bo oddajala svojim udom mešanico umetnih gnojil, ki ima v sebi zajamčeno 10% v vodi raztopne fosforove kisline, 10% žveplenokislega kalija in 4% amonijevega dušika. Tega gnojila se vzame po 100 g na trto in sicer se podkoplje v pozni jeseni ali v zgodnji spomladi (marca), kakih 20 do 30 cm globoko. To gnojilo je torej zelo bogato lahko raztopne fosforove kisline in kalija in v splošnem primerno zahtevam, ki jih stavi trta do razmerja in množine redilnih snovi. Cena temu umetnemu gnoju je pri nadrobni oddaji 15 K 50 h za 100 kg z vrečo vred na ljubljanskem kolodvoru, pri celem vagonu pa samo 15 K. Ker poraba umetnih gnojil v vinogradih zaradi tega slabo napreduje, ker si preprost kmet ne zna sestaviti pravilne zmesi za vinogradniško gnojenje, se nudi sedaj z nakupom mešanega gnojila za vinograde prav ugodna prilika, da dobimo tudi za vinograde pripravno in ceneno gnojilo. Na ta način se bomo tudi najlaže varovali pred prevaro po brezvestnih trgovcih in njih agentih.

— **Spomladno delo na travnikih.** Dobro gnojenje in vlačenje travnikov s travniško brano, to je delo, za katero so travniki zelo hvaležni. Na ta način zatiramo mah in zboljšujemo rušo, da nam daje leto za letom boljše košnje. Po naših travnikih je dosti mahu, katerega moramo trebiti, da se ruša zboljša. Vsako leto se mora travnik dobro obdelati z brano, ki poravnava tudi krtine in ki površje zemlje rahlja in odpira. Treba je pa tudi gnojiti! Kdor ni jeseni gnojl, naj pomaga sedaj z umetnim gnojem in gnojnico, da se izboljša letošnja košnja.

— **Skrbimo za dobro deteljno seme!** Letos je deteljno seme nenavadno drago. Seme nemške detelje stane po 2 K 40 h kilogram. To bi znalo marsikoga zapeljati, da kupuje od prekupev cenejše seme, ki se prodaja ob tržnih dnevih in sejmovih. Ne storimo tega, ampak glejmo pred vsem na to, da je seme lepo in čisto in če je potem tudi dražje. Na semenu je največ, da imamo pri detelji boljše ali slabše košnje in ker nam ima

dajati lucerna po več let dobre košnje, je toliko nujneje, da skrbimo za najboljše seme in naj nas tudi nekaj več stane.

— **Umetna gnojila na novomeškem kolodvoru** naj se čimpreje odzveajo od naročnikov, da zamore kmetijska podružnica izprazniti magacin.

Listnica uredništva:

G. Vegel Johan, Krif Kor. 133 La Salle Ill. Amerika: Prejeli smo 4 K 90 h, plačana je torej naročnina za l. 1909 popolnoma in ostane za letos 1 K 40 h, poslati imate za l. 1910 še 1 K 60 h.

Darovi za dijaško kuhinjo v Novem mestu.

Gospod Ivan Vehovec, župan v Žužemberku je nabral sledeče darove: Darovali so gg.: Gnidovec K, kaplan Žužemberk 40 K; Blažič, posestnik 10 K; Vehovec J., župan 5 K; Dereani, trgovec 5 K; Žlajpah, usnar 5 K; Pelc Matilda, Hrib 5 K; Zbašnik, župnik, Hinje 3 K; Dimnik, kaplan 3; dr. Konvalinka, Žužemberk 3 K; Pehani Felix, posestnik 3 K; Vehovec Josipina, posestnica 3 K; Gaberšek, župni uprav. Šmihel 2 K; Erjavc, kaplan, Žužemberk 2 K; Vrhovec, učitelj Hinje 2 K; Küssel, c. kr. sodnik Žužemberk 2 K; Vencajs, davč. upravitelj Žužemberk 1 K; Kernc, c. kr. davčni upravitelj Žužemberk 1 K; Cirk, c. kr. davčni asistent Žužemberk 1 K; Završnik, c. kr. notar Žužemberk 1 K; Sotelšek, sodni oficijant Žužemberk 1 K; Pehani Jos., posestnik Žužemberk 1 K; Pehani Franc, posestnik Žužemberk 1 K; Vehovec Alojzij, posestnik Žužemberk 1 K; Valant Franc, posestnik Žužemberk 1 K; Podboj, trgovec Žužemberk 1 K; Žnidaršič, upok. stražmojster Žužemberk 1 K; Smerke, trgovec Žužemberk 1 K; Skerbe, lektor Žužemberk 1 K; Šporar, krčmar Hrib 1 K; Koder Marija, Hrib 1 K; Jaklič Helena, Hrib 1 K; Skebe Jakob, Hinje 1 K; Tekavčič, Prevale 1 K; Vidic, učiteljica Hinje 80 h; Vidmar, posestnik Hinje 60 h; Anbejl, mesar Žužemberk 50 h; Novak, posestnik Ambrus 50 h; Štupica, posestnik Žužemberk 50 h; Skerlj, urar Žužemberk 50 h; Nachtigall, usnar 50 h; Skufca Rotija, Žužemberk 50 h; Lavrič, Žužemberk 50 h; Neimenovan, Žužemberk 50 h; Neimenovan, Žužemberk 40 h; Rehar, Žužemberk 40 h; Plut, Žužemberk 40 h; Simčič, organist 40 h; Bobnar, posestnik Hrib 30 h; Perko, posestnik Hrib 30 h; Papež, posestnik Hrib 20 h; Blatnik, posestnik Hrib 20 h; Jergel, posestnik 20 h; skupaj 118 kron. Naj bi vrlenu g. spodu županu sledili tudi župani drugih občin! — Dr. Karol Slanc, odv. 100 K; Neimenovan gospod radi izgubljene stave po g. dr. Mariukotu 20 K; M. Zevnik, kaplan v Idriji 20 K; Hranilnica na Mirni 10 K; M. Poljak, župnik v Ajdovcu 6 K. — V mestu so darovali za mesec februar: P. n. gg. pl. Šuklje, Gerdešič po 4 K; A. Pauser, A. Pöll v. Föhrenau, dr. Žitek, dr. Vavpotič po 2 K; Agnitsch, Aumann, Čizmek of., F. v. Fichtenau, Foršek, dr. Hrašovec, E. Kastelic, J. Kastelic, Košak, Krajec nasl., Mikolič, J. Perko, of., Rizzoli, Seidel, Skalicky, Šproc, tajnik, A. Schiffrer, Vidic, Gnidovec, vik., Splihal, Zure, župan, Žlogar, kan., Rohrman, Klemenčič, Verbič, dr. Globevnik, Hrska, inž. po 1 K; gospa Durini, Reitz, urar po 60 h; Pristav, d. sl. 50 h; p. n. Dolenc, vodja v p. iz neke poravnave 10 K; M. Trček, dekan Šmarje 10 K; Vrhovec, kaplan 5 K; Virant, kan. 5 K; Pipan župnik v pok. Št. Vid 4 K; Fajdigetova Micka v Št. Vidu 20 K; J. Vidergar, župnik v Št. Vidu 10 K; Hranilnica v Trebnjem 20 K; J. Nagode, dekan v Trebnjem 10 K; Teod. Opitz, žel. nadzornik 7 K; neimenovani duhovniki 30 K; neimenovana gospa v Trebnjem 2 K; zatiški samostan 4 vreče krompirja, istotoliko g. Božič, trg. v Novem mestu. Vsem dobrotnikom srčna hvala! Vodstvo prosi zlasti za živila, fižol in krompir.

Dr. Ciril Ažman.

Oklic.

(47)

Izvršitev z sklepom c. kr. okrajnega sodišča v Rudolfovem z dne 21. januarja 1910 A 577/9, 2, dovoljene prostovoljne dražbe v zapuščino 6. novembra 1909 umrle Ane Judež iz Velcega Orehka spadajoče premičnine in zemljišč vl. št. 83 in 84 k. o. Zajčjih vrh in vl. št. 375 k. o. Brusnice, določil se na dan

9. marca 1910 ob 10. uri dopoldne

v Velkem Orehku št. 3 na lici mesta s pristavkom, da se isti prodajo le za ali nad ceno, navedeno v zapuščinski razpravi 29. decembra 1909 najboljšim ponudnikom in sicer premičnino proti položbi skupila v roke sodnega poverjenika in zemljišča proti spolnitvi dražbenih pogojev, med ktere spada določilo, da se 10% cene položi precej pri dražbi v roke poverjenika kot varščino, polovica skupila v 2 mescih po dražbi, ostalo pa v 6 mescih z 5% obrestmi.

Rudolfovo, 19. februarja 1910.

Dr. Albin Poznik, c. kr. notarski sodni poverjenik.

Prostovoljno gasilno društvo v Krškem ima na prodaj dvokolesno mehaniško

(43-3-1)

porivalno lestvo

nova, 14 m dolga, tridelna, ki jo zamoreta postaviti dva moža. Cena po dogovoru, ponudbe naravnost.

Lepe vizitke

priporoča tiskarna J. Krajec nasl. Rudolfovo.

Skoz 20 let se je obnesla

Kathreiner Kneipp-sladna kava v vsaki družini vedno kot najizvrstnejši dodatek k bobovi kavi in kot njen nadomestek, kjer je bobova kava vsled njenega razburjajočega vpliva zabranjena. Za otroke ni zdravejše kavine pijače kot je čist Kathreiner.

Otroci uspevajo krasno.

stven. t. z.

Dražbeni oklic.

E 707/9

9

Dne 10. marca 1910 dopoldne ob 10. uri bo pri spodaj oznamenjen sodnji v izbi št. 6 dražba zemljišč vl. št. 379 in 380 k. o. Vel. Podluben (ena njiva, en pašnik in dva travnika).

Nepremičninama, ki ju je prodati na dražbi, je določena vrednost na 450 K 93 h.

Najmanjši ponudek znaša 301 K 29 h, pod tem zneskom se ne prodaje. Dražbene pogoje, ki se obenem odobre in listine, ki se tičejo nepremičnin, smejo tisti, ki žele kupiti, pregledati pri spodaj oznamenjeni sodnji v izbi št. 5. med opravnimi urami.

Pravice, katere bi ne pripuščale dražbe, je oglašiti pri sodnji najpозnejše v dražbenem obroku pred začetkom dražbe, ker bi se sicer ne mogle razveljavljati gledé nepremičnine same.

O nadaljnih dogodkih dražbenega postopanja se obvestijo osebe, katere imajo sedaj na nepremičninah pravice ali bremena ali jih zadobe v teku dražbenega postopanja, tedaj samo z nabitkom pri sodnji, kadar niti ne stanujejo v okolišju spodaj oznamenjene sodnje, niti ne imenujejo tej v sodnem okraju stanujočega pooblaščenca za vročbe.

C. kr. okrajna sodnja Novomesto, oddelek II.,

dne 25. januarja 19 0.

(45)

Ivan Svetec brivec in vlasuljar, Rudolfovo, Glavni trg. (42-10-1)

Izvršuje vsa lasna dela, kite po vzorcih, priporoča svojo zalogo kit, podlag itd.; pri naročilu kit zadostuje vzorec in cena. — Kratka preveza od 9 do 12 K; poldolga 7 do 8 K; dolga 3-60 do 5 K, sive in svetle; rumena 20% dražje. Pošiljatev diskretna po povzetju.

Priporočam še specialitete: Original Bayrum, Amerikanski Haarpetrol proti izpadanju las in prhut. Priznalna pisma na razpolago. Colonjska voda za masiranje lica proti grbančenju kože in proti lišajem 1 stekl. 50 vin. Nusiol barvilo za lase in brade, zdravniško preiskan. Mila in dišave po nizki ceni uz to priporočam svoj brivski higienični salon v nadaljno naklonjenost.

➡ Kupujem mešane in rezane lase. ⚡

Spomladi in po leti tek. leta se bode posekalo nekaj stotin kubičnih metrov smrekovega lesa, od katerega se bode

➡ **smrekova lubad** ⚡

na ta način prodala, da kupec deblo sam olušči in plača. Cena smrekovi lubadi se bode računala od kubičnega metra smrekovega debela. Ponudbe sprejema (44-5-1)

oskrbništvo graščine Ruprčevrh pri Novem mestu.

Loterijske številke.

TRST,	12. februarja	35	54	1	24	84
GRADEC.	19. februarja	35	20	45	76	23

Na prodaj enonadstropna hiša v Toplicah

ležeča ob cesti proti Šicam, z gospodarskim poslopjem, 2 njivama obsetve 8 mernikov in novim skednjem.

Več pove lastnik Jožef Hönigman v Toplicah št. 31 Dolenjsko. (46)

Učenec

se sprejme takoj v trgovino z železnino in špecerijo, ki je dovršil vsaj ljudsko šolo in je star 14 let.

Franc Guštin v Metliki.

(41-8-1)

mam 350 hl izvrstnega istrskega vina

bele in črne vrste, kakor tudi istrski konjak po nizki ceni. Vsled nizke cene pošiljam samo od 200 l naprej in proti povzetju. V dveh mesecih prazne posode nazaj. Uzorce na zahtevo brezplačno.

Ana M. Pujman, posestnica v Vodnjanu (Dignano) Istria.

Parna opekarna v Zalogu (Breitenau)

ima vedno v zalogi

(14-0-3,

najboljši in najceneji opeko vsake vrste.

Naročila in vprašanja sprejema oskrbništvo graščine Zalog (Breitenau) pri Rudolfovem.

Na prodaj je

(28-3-2)

POSESTVO

obstoječe: hiša pripravna za vsako obrt, gospodarsko poslopje, vrtovi s sadjem, njive, gojzdi, travniki in vinograd, pri glavni cesti na Studencu — iz proste roke. — Pogoji in cena ugodni.

Natančna pojasnila se zvedó pri

Anton Rotu na Studencu, pošta Radna pri Sevnici.

Otvoritev trgovine.

Podpisani naznanja sl. občinstvu, da je otvoril v lastni hiši v Žabjivasi

trgovino s špecerijskim blagom

in se priporoča p. n. odjemalcem za obilni obisk ter zagotavlja iste postreči vedno z svežim, dobrim in cenanim blagom.

(21-3-3)

Spoštovanjem

L. J. Medvešek.

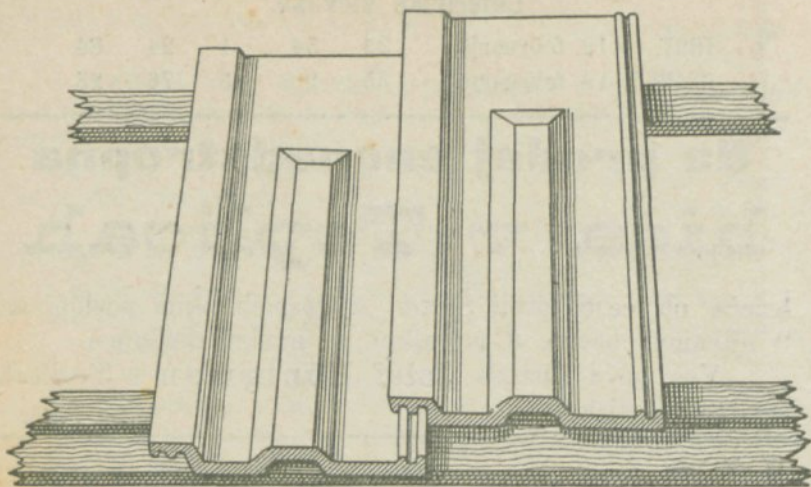
Oddaja cepljenk.

Gospoda Jakše in Ropas v Novem mestu imata na prodaj prav lepe cepljenke najboljših vrst kakor: kraljevina, beli španjol, silvanec, rizling, portugalka, zametasta črnina in beli burgundec. — Cena je 20 K za 100 trt.

Pri večjem naročilu se cena primerno zniza.

(48)

F. P. Vidic & Komp. Ljubljana

tovarna zarežanih strešnikov

ponudi vsako poljubno množino

patent. dvojno zarežani
(22-24-3) **strešnik-zakrivač**

spoševno obvezo in priveznim nastavkom „sistem Marzola“.

Brez odprtih navzgor! Streha popolnoma varna pred nevihtami.

Najpreprostejše, najcenejše in najtrpežnejše kritje streh sedanjosti.

Na željo pošljemo takoj vzorce in popis.

:: Na :: Prodaja se hiša v Metliki.
prodaj!

V tej hiši je že mnogo let gostilna, v nji so tudi pripravne sobe za ptujce. K hiši pripadajo gospodarska poslopja in vrt. — Natančneje se izve pri hranilnici in posojilnici v Semiču.

== POSESTVO ==

veliko nad polovico grunta, obstoječe iz hiše, velike hoste, njiv, travnikov, vinograda in sadnega vrta

je takoj iz proste roke na prodaj.

Na posestvu se lahko redi 5 do 6 glav živine. Natančneje pojasnila da Franc Škufca, Vel. Orehek 24, fara Stopiče pri Novem mestu.

Lepa mesečna soba (37-5-1)

oziroma z zajutrkom in kosilom v lepi vili se ceno odda takoj. Vzmeta se tudi dva dijaka na stanovanje.

Več se poizvê v Krajčevi knjigarni.

Sprejemem
takoj dečka

(35-0-1)

14 let starega, kateri ima veselje do čevljar-ske obrti in je

poštenih staršev in lepega vedenja. Deček se ob enem tudi lahko izuri v trgovini z usnjem.

Dimitrija Stefanović, čevljar-ski mojster v Novem mestu.

Stanovanje lepo, prostorno, obstoječe iz treh sob, kopalne sobe, kuhinje, jedilne shrambe in z vsemi pritliklinami se odda s 1. majem v Dergančevi hiši v Kandiji. (27-3-2)

Hiša je na prodaj na Brodu

četrt ure od Novega mesta, prav na lepem ugodnem kraju s trafiko in z gostilniškim obrtom, tremi sobami, kuhinjo in jedilno shrambo. Zraven se nahaja klet, dva svinjska hleva in kozolec, vrt in dve njivi sedem mernikov posetve. — Več in cena se izve ravno tam pri lastniku Antonu Jeričku na Brodu št. 4. (13 3 3)

Veliki godbeni automat

še popolnoma nepokvarjen, kateri je nov stal 2000 K. ga ceno proda g. Leopold Kopač v Rudolfovem. Automat igra koncertne komade in za ples po 10 vinarjev. (36)

Vrtnarskega učenca

sprejme kmetijska šola na Grmu. Pouk traja tri leta. Vrtnarski učenec dobi prosto hrano, potrebno obleko in obuvalo. Kdor želi stopiti v pouk, naj se obrne takoj na ravnateljstvo šole. Nastop službe s 1. marcem. (33-2-2)

Svoji k svojim!

Popolnoma varno naložen denar

Hranilnica in posojilnica za Kandijo in okolico

reg. zadruga z neomejeno zavezo

v lastnem domu v Kandiji

sprejema hranilne vloge od vsacega, če je njen ud ali ne, ter obrestuje po

4¹/₂ % (7-0-4)

na leto brez odbitka rentnega davka, katerega sama iz svojega plačuje.

